

този богъ ми заповѣдва. Нека потомството каже за мене, че азъ съмъ билъ лошъ поетъ, — но то не ще може да не ми признай, че азъ съмъ билъ строго нравственъ, т. е. — което все сжщо значи — че съмъ републиканецъ... Принципътъ на републиканеца е твърдъ характеръ и нравствена чистота: това е неизбленииятъ базисъ на републиката... безъ тѣхъ вий можете да взимате съ пристѣпъ тронове, както титанитѣ небесата, но вие все пакъ съ грѣмъ ще бждете низвъргвани, — а съ тѣхъ вий ще низвърнете на земята монархии, като Давидъ Голиата... Азъ и по вѣра съмъ републиканецъ. Монархиститѣ не вѣрватъ въ развитието, въ напрѣдка на свѣтовния духъ, или пъкъ се домогватъ да го въспрѣтъ, — и това е светотаство. Азъ пъкъ вѣрвамъ, че свѣтовниятъ духъ стѣпка по стѣпка се развива, виждамъ какъ се развива виждамъ и пътятъ по който върви. Само че той прѣстѣпва полека, той прави стѣпка напрѣдъ веднѣжъ въ столѣтие, по нѣкога въ хиляда години, — защо и ще бърза? Той има врѣме, че вѣчността е негова. Ето той повдига днесъ нога да направи една крачка — отъ монархия къмъ република. Нима да му се прѣпрѣчъ на пътя, за да ме прокълне и унищожи той? Не! Азъ падамъ на колѣнитѣ прѣдъ него и ще станъ само когато той ме благослови. Азъ се държѣмъ неговия свещенъ плащъ и вървимъ по неговитѣ славни слѣди". Въ своята вѣра, той е по вѣронетърпимъ и отъ Мухамеда. И тежко ономува, на чийто глава се изсипе неговий гнѣвъ. Той не шокалкави съ думи, а като добъръ стрѣлецъ, бий право въ челото. Единъ гърмежъ на аристократитѣ и на онѣзи които искатъ да се покажѣтъ такива: „Ако фалангата за васъ е ниска — хайде на бѣсилката"! Другъ: на онѣзи които бѣгатъ отъ родния край и го забравятъ: „Вий, чумни петна по снагата на отечеството"! Трети: „Онзи песъ на трона, нека лочи кръвъ — нека се задави и очумѣй съ нея!" Четвърти: „Вие чужди народи, които, като гарвани на лешъ, налитате връзъ Венгереца, вий се мамите жестоко; Венгерецътъ не е лешъ, и той ще смогне съ вашата кръвъ да изобрази на небесата зората на своята свобода." Но на най-високата цѣль най-право ударя куршумътъ. Въ своята пѣсень Царъ и Джелатъ „гнѣвния Петѳофи" сбарабарява тѣзи двѣ личности и накарва послѣдния да каже на първия унизителната истина: „Насъ ни свързватъ сродни интереси и изгоди: Джелатътъ не може безъ царъ, както